

Sygn. akt: III AUa 99/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Padarewska - Hajn

Sędziowie: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

SSA Iwona Szybka (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2013 r. w Łodzi

sprawy **Z. Ż.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 25 września 2012 r., sygn. akt: IV U 272/12,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 99/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 marca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił wnioskodawcy Z. Ż. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie wykazał wymaganego normatywnie 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie zaliczył do pracy w takich warunkach okresu zatrudnienia ubezpieczonego od 1 września 1968 roku do 31 października 1992 roku w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w W..

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 25 września 2012 roku Sąd Okręgowy w Sieradzu oddalił odwołanie.

Wobec faktu, że sędzia referent przeszedł w stan spoczynku Sąd pierwszej instancji nie sporządził uzasadnienia swego rozstrzygnięcia (notatka służbowa – k. 74).

Sąd Apelacyjny w Łodzi ustalił, co następuje:

Z. Ż. urodził się w dniu(...)roku (okoliczność bezsporna).

W dniu 14 lutego 2012 roku wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury (wniosek – k. 1-2 akt emerytalnych).

W okresie od 1 września 1968 roku do 31 października 1992 roku wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w W. na następujących stanowiskach: posadzkarz, posadzkarz-murarz, lastrykarz, brygadzysta brygady posadzkarzy, posadzkarz –lastrykarz, a ostatnio murarz (świadcstwo pracy z 26 października 1992 roku – k. 4 akt rentowych, angaże z: 16 marca 1974 roku, 28 lutego 1979 roku, 19 marca 1987 roku, 4 lutego 1987 roku, 26 kwietnia 1988 roku i 19 maja 1992 roku – k. 17-24).

W dniu 30 grudnia 1998 roku archiwum przechowujące dokumentację po likwidacji (...) Przedsiębiorstwa Budowlanego w W. wystawiło Z. Ż. zaświadczenie o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych poświadczające, że ubezpieczony był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w W. od 1 września 1968 roku do 31 października 1992 roku, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku murarz – posadzkarz, które to stanowisko wymienione jest w wykazie B dział V poz. 1 pkt 3 Zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 31 marca 1988 roku (zaświadczenie z 30 grudnia 1998 roku – k. 4 akt emerytalnych).

Z. Ż. w okresie od września 1968 roku do 30 czerwca 1970 roku był uczniem Przyzakładowej Szkoły Zawodowej w W.. W tym czasie jako praktykant przyuczał się do wykonywania zawodu posadzkarza. W okresie praktyki ubezpieczony wykonywał różne prace, w tym układanie lastryko, płytek ściennych, betonował podłogi, jak również uczył się układania drewnianych parkietów. W okresie od 27 stycznia 1972 roku do 15 grudnia 1973 roku wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po ukończeniu szkoły zawodowej wnioskodawca podjął pracę na stanowisku posadzkarza. Ubezpieczony zajmował się układaniem lastryko i drewnianych parkietów – mozaikowych z większych płyt, jak również z klepek. Zdarzało się, że w okresie pracy na stanowisku posadzkarza wnioskodawca układał wykładziny PCV czy też lentex. W latach 1978 – 1992 ubezpieczony pracował przy wykańczaniu bloków, stawiał i tynkował ścianki działowe. Wnioskodawca pracował wewnątrz budynków. Brygady na budowach były wielozadaniowe, a prace rozdzielał majster (zeznania wnioskodawcy – k. 48 – 49, k. 45 – 46, zeznania świadków: B. T. – k. 47, J. W. – k. 47 – 48). Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wnioskodawca posiada staż pracy wynoszący łącznie 29 lat, 11 miesięcy i 5 dni (okoliczność bezsporna, a nadto decyzja ZUS z 1 marca 2012 roku – k. 24 akt ZUS).

Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zaskarżył Z. Ż. apelacją w całości, zarzucając mu błędną wykładnię prawa materialnego poprzez odmówienie wnioskodawcy zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych pracy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w W., a tym samym bezzasadne odmówienie prawa do emerytury. Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do emerytury w szczególnych warunkach, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu skarżący podniósł, że przedstawił zaświadczenie uzyskane od organu administracji rządowej stwierdzające, że sporny okres pracy zalicza się do pracy w szczególnych warunkach. Podniósł, że w spornym okresie wykonywał obowiązki murarza i pracował na wysokości. Nadto wskazał, że nie odniesiono się do wystawionego przez pracodawcę świadectwa pracy, z którego wynika, iż skarżący pracował jako murarz.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja podlega oddaleniu, gdyż rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji odpowiada prawu.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zmianami) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz,
- okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Z kolei w myśl § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zmianami) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Pracą w warunkach szczególnych jest przy tym praca świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach wskazanych w załączniku A do rozporządzenia z 7.02.1983r. (§ 1 i § 2 rozporządzenia). Normatywne rodzaje prac w szczególnych warunkach wyróżnia kryterium merytoryczne i formalne; pierwsze dotyczy wykonywania stale i w pełnym wymiarze takiej pracy, warunkiem drugiego jest wymienienie jej w rozporządzeniu z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Praca która nie spełnia łącznie obu kryteriów nie uprawnia do emerytury w niższym wieku emerytalnym określonym w tym rozporządzeniu. (tak: wyrok Sądu Najwyższego 2009-02-10, II UK 199/08, Legalis). Nawet jeżeli pracodawca uznał pracę na danym stanowisku za pracę w szczególnych warunkach, taki pracownik może nie otrzymać wcześniejszej emerytury. ZUS odmówi jej bowiem, gdy nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 2010-05-25, I UK 3/10, Monitor Prawa Pracy 2010/8/394). Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. (por. wyrok Sądu Najwyższego 2010-06-01, II UK 21/10, Legalis). Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy oznacza, że pracownik nie ma powierzonych innych obowiązków jak tylko te, które dotyczą pracy w szczególnych warunkach. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2011-10-17, I UK 174/11, Legalis)

Wskazać jednak należy, że wynikające z wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej (por. wyrok z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, w którym zajęto stanowisko, że „wyodrębnienie poszczególnych prac ma charakter stanowiskowo-branżowy. Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono bowiem konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Taki sposób kwalifikacji prawnej tychże prac nie jest dziełem przypadku. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje bowiem charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Nie można zatem swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie

prawnym.”). Również w wyroku z dnia 3 czerwca 2008r., IUK 381/07 Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że przyporządkowanie określonej pracy do określonej w wykazie branży przemysłowej ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w warunkach szczególnych, gdy uciążliwość i szkodliwość pracy dla zdrowia wynika właśnie z jej branżowej specyfiki. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2012-05-08, II UK 25/12, Legalis; wyrok Sądu Najwyższego z 2012-03-19, II UK 166/11, Legalis; postanowienie Sądu Najwyższego z 2012-03-14, I UK 406/11, Legalis; wyrok Sądu Najwyższego z 2011-05-19, III UK 174/10).

Przenosząc powyższe rozważania ogólne na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że trafnie Sąd Okręgowy nie przyznał wnioskodawcy emerytury, ponieważ zebrany materiał dowodowy nie pozwala na przyznanie wnioskodawcy emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych albowiem wnioskodawca nie udowodnił, że pracował w takich warunkach co najmniej przez 15 lat.

Prace zaliczane do prac w warunkach szczególnych wymienione są w wykazie A stanowiącym załącznik do cytowanego wyżej rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku. Jak wynika z zaświadczenia archiwum wnioskodawca miał wykonywać prace wymienione w Zarządzeniu nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 31 marca 1988 roku w wykazie B, dział V poz. 1 pkt 3. Pomijając, że zaświadczenie nie zostało wystawione przez zakład pracy, to zarządzenie to nie może stanowić podstawy dla ustalenia wykonywania pracy w warunkach szczególnych przez wnioskodawcę, ponieważ wnioskodawca pracował w branży budowlanej, a zarządzenie zostało wydane dla rolnictwa i leśnictwa. Powołany w zaświadczeniu wykaz B należy uznać jako oczywista omyłkę, ponieważ wykaz B kończy się na dziale IV. Natomiast Wykaz A dział V poz. 1 pkt 3 w/w zarządzenia brzmi: roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach - murarz. Poza sporem jest, że wnioskodawca prac wodnokanalizacyjnych oraz budowy rurociągów w głębokich wykopach nie wykonywał. Zatem wykonywana przez niego praca murarza nie jest tą, o której mowa w dziale V poz. 1 pkt 3. Ponadto wnioskodawca pracował w przedsiębiorstwie budowlanym, zatem w branży budowlanej, a nie rolnej, czy leśnej, należy poszukiwać stanowisk pracy, na których pracę wykonywaną przez wnioskodawcę można uznać za pracę w warunkach szczególnych. W zarządzeniu Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MB z dnia 6 grudnia 1983 r.) w Wykazie A dział V poz. 1 pkt 3 wymienione są prace murarza. Nie może być wątpliwości, że także i tu prace murarza mogą być zaliczone do prac wykonywanych w warunkach szczególnych tylko wówczas, gdy są wykonywane w głębokich wykopach i tylko w związku z robotami wodnokanalizacyjnymi oraz budową rurociągów, ponieważ Wykaz A dział V poz.1 brzmi: roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach. Z. Ż. takich prac nie wykonywał. Jak wynika z zeznań świadków w osobach B. T. oraz J. W. w trakcie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym wnioskodawca, wykonywał między innymi takie prace jak: układanie posadzek, płytek ściennych, prace tynkarskie i murarskie – stawianie ścianek działowych w piwnicach bądź lokalach mieszkalnych. Świadek J. W. zeznał, że brygady na budowach były wielozadaniowe, a pracownicy wykonywali takie prace, jakie były potrzebne w danym miejscu i czasie. Z dostępnej natomiast dokumentacji pracowniczej wynika, że Z. Ż. pracował na stanowisku murarz-posadzkarz, murarz, posadzkarz, lastrykarz, posadzkarz-lastrykarz. Z kolei w świadectwie pracy pracodawca wpisał, że ubezpieczony przez cały okres zatrudnienia pracował na stanowisku murarza. Z zeznań wnioskodawcy wynika natomiast, że od 1968r. do 1978r. (z przerwą na służbę wojskową od 27.01.1972- 15.12.1973r.) układał lastryko, płytki ścienne, drewniane parkiety, wykładziny PCV, wykładziny lentex, a od 1978r. pracował już tylko jako murarz i pracował przy wykańczaniu bloków, wewnątrz budynków zazwyczaj przy stawianiu ścianek działowych. Z opisanych wyżej zeznań, zarówno świadków, jak i wnioskodawcy oraz dokumentów, płynie więc stanowczy wniosek, że w trakcie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prac w warunkach szczególnych. Świadkowie jednoznacznie wskazywali, że wnioskodawca wykonywał różne prace, w tym między innymi układanie lastryko, posadzek, płytek ściennych, parkietów, wykładzin połogowych a także czynności tynkarskie i murarskie przede wszystkim wewnątrz budynków. Te prace nie są wymienione w Wykazie A dział V lub dział XIV załącznika do rozporządzenia RM z 7 lutego 1983r. A skoro tak, to wnioskodawca nie wykonywał prac w warunkach szczególnych. Prawo do emerytury

w obniżonym wieku emerytalnym jest przywilejem w stosunku do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Tym samym przepisy regulujące nabywanie prawa do tego szczególnego świadczenia emerytalnego muszą być interpretowane ściśle, a ustalenia dotyczące faktu wykonywania pracy w warunkach szczególnych muszą być precyzyjne i nie budzące wątpliwości. Ubezpieczony podjął inicjatywę wykazania, że w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym wykonywał, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracę w warunkach szczególnych, jednak materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie pozwala na poczynienie takiego ustalenia.

Konkludując, na mocy powołanych na wstępie przepisów art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że Z. Ż. nie wykazał, że legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych w wymaganym normatywnie wymiarze 15 lat.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny w Łodzi, działając na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację.